

Utlåtande 2016:82 RI (Dnr 106-1030/2015)

Förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism

Motion (2015:46) av Bo Sundin (M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2015:46) av Bo Sundin (M) om förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Bo Sundin (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige där han poängterar vikten av förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism för att förhindra att unga personer söker sig till extremistiska terrororganisationer. Motionären välkomnar att det skett en bred remittering av socialnämndens förslag till strategi och menar att ett antal punkter bör beaktas i det kommande arbetet med en stadsövergripande strategi.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Fryshuset, Polisregion

Stockholm och Säkerhetspolisen. Säkerhetspolisen har avstått från att svara. Fryshuset har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret konstaterar att de punkter som motionären tar upp i stor utsträckning kommer omfattas av de riktlinjer som kommunfullmäktige i maj 2016 har tagit ställning till.

Arbetsmarknadsnämnden konstaterar att de förslag till beslut som föreslås i motionen inte ligger direkt inom arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde och anser att ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism bör inkludera åtgärder som avser reducera skillnader i levnadsvillkor i staden.

Kulturnämnden bedömer att målen för den föreslagna utredningen inte är anpassade till kulturnämndens verksamhet och stödområden.

Socialnämnden konstaterar att det pågår ett arbete i staden med den inriktning som motionären efterfrågar.

Utbildningsnämnden ställer sig positiv till att utreda förslag till samordnade åtgärder för att öka kunskapen om religiös och våldsbejakande extremism i Stockholms skolor, men konstaterar att en sådan utökad samverkan med socialtjänst, polis och andra relevanta aktörer sker idag genom samverkansgrupper i stadsdelarna.

Farsta stadsdelsnämnd anser att de frågeställningar och förslag som tas upp i motionen kan behandlas i det fortsatta arbetet med strategin.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att de frågor som tas upp i motionen bör beaktas i arbetet med att ta fram den stadsövergripande strategin mot våldsbejakande extremism.

Norrmalms stadsdelsnämnd ser en nytta av att utveckla metoder och arbetssätt för såväl hantering av akuta situationer som kan uppstå med anledning av våldsbejakande extremism, men även kunskap om hur ett mer långsiktigt förebyggande arbete kan bedrivas och anser därför att det är positivt att en stadsövergripande strategi tas fram som kan förtydliga hur förvaltningen ska arbeta med frågan.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positivt inställd till samverkan mellan fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och andra myndigheter, men det är samtidigt angeläget att frågor om våldsbejakande extremism samordnas centralt i staden.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd konstaterar att flertalet av förslagen i motionen finns med i förslaget till strategi från socialnämnden och kommunstyrelsen.

Polisregion Stockholm ser bland annat positivt på att fördjupa samverkan, avseende förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism med socialtjänst, stadsdelsnämnder och säkerhetspolisen.

Mina synpunkter

Den våldsbejakande extremismen utgör ett påtagligt hot mot människor och mot den demokratiska samhällsordningen. Därför ska staden agera tydligt för att motverka och förebygga sådana tendenser. Arbetet för att stävja utbredningen av våldsbejakande extremism i vår stad kräver ett samlat agerande inom stadens organisation och en nära samverkan med andra kommuner, den nationella samordnaren och aktörer inom och utom landet.

Motionären pekar på att staden aldrig kan acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- eller terrordåd och att staden behöver arbeta med förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism. Det instämmer jag naturligtvis i och detta behandlas i de nya riktlinjerna för stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Motionären lyfter vidare några felaktiga föreställningar om innehållet i socialnämndens strategi som ej är relevanta för det kommande arbetet. I övrigt innehåller motionen ett antal viktiga frågor och förslag. I de nya riktlinjerna för stadens arbete mot våldsbejakande extremism finns flera aspekter av motionens intentioner med. Riktlinjerna fokuserar på både förebyggande åtgärder men också insatser som syftar till att hantera avhoppare liksom frågan om stöd till anhöriga och drabbade. Lokala och verksamhetsspecifika handlingsplaner ska tas fram av stadens nämnder och bolag. I riktlinjerna framgår att stadens ska utbyta erfarenheter internationellt, exempelvis genom nätverket Strong Cities Network och i EUs organ *Radicalisation Awareness Network (RAN)*. Kunskapsinhämtning, bland annat genom samarbete inom ramen för den nationella samordnarens arbete med kunskapshus, har stort fokus liksom utbildningsinsatser till stadens medarbetare. En lokal samordnare med placering på stadsledningskontoret blir verklighet.

Stadens riktlinjer mot våldsbejakande extremism sätter ramen för hur staden ska arbeta med dessa angelägna frågor, men arbetet ska också utvecklas och anpassas av stadens nämnder och bolag. Riktlinjerna stöds av en bred majoritet av kommunfullmäktiges partier vilket ger styrka åt det kommande arbetet.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2015:46) av Bo Sundin (M) om förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.
Reservation anfördes av borgarråden Joakim Larsson och Cecilia Brinck (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:46) av Bo Sundin (M) om förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism bifalls.
2. Därutöver anfördes följande.

Motionen lyfter viktiga aspekter för att motverka våldsbejakande extremism. Vi ser att allt fler svenska medborgare radikaliseras och att många väljer att ansluta sig till våldsbejakande grupperingar. Dessa grupperingar hotar, genom sina destruktiva mönster och värderingar, grundläggande demokratiska principer. Med anledning av den rådande situationen finns det ett stort behov av konkreta insatser och verktyg för att vända den negativa utvecklingen. Exempelvis handlar det om bättre samverkan mellan polis, socialtjänst och skolan, utbildning för berörd personal som kommer i kontakt med personer i riskzonen, i att identifiera och förhindra radikaliserings. Det behövs även ett tydligt stöd till anhöriga och avhoppare.

Stockholms stad står inför stora utmaningar framöver. Vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd, utan vi måste med alla medel förhindra att så sker. Därför är det centralt att vi genom ett strategiskt och långsiktigt arbete framöver kan arbeta tillsammans med såväl förebyggande åtgärder som tydliga konsekvenser för personer som radikaliseras och begår våldsbrott.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:46) av Bo Sundin (M) om förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 4 maj 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottner (KD) enligt följande.

Hade jag haft yrkanderätt hade jag yrkat att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:46) av Bo Sundin (M) om förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism, bifalls delvis.
2. Därutöver anføres följande.

Motionen lyfter viktiga aspekter för att motverka våldsbejakande extremism, som dessvärre saknas i den strategi mot våldsbejakande extremism som samtliga partier i kommunstyrelsen, förutom vi kristdemokrater, enats om.

Vad gäller frågan att uppvakta regeringen om att vidare utreda möjligheten att frånta pass från personer som misstänks för deltagande i krigsresa, så är det något vi välkomnar. Den överenskommelse som finns nu mellan regeringen och Alliansen berör endast terrorresor och då vi kristdemokrater menar att passet i vissa fall kan behöva dras in för personer som avser att delta i krigshandlingar, så anser vi att frågan behöver utredas närmare.

Det stämmer för övrigt att staden behöver samverka med europeiska och amerikanska städer, för att utbyta erfarenheter och goda exempel från arbetet med att motverka våldsbejakande extremism. Skolans och fritidsgårdarnas personal behöver också vidareutbildas i hur man i ett tidigt skede kan förebygga, identifiera och förhindra radikaliserings.

Till skillnad från vad som anføres i motionen anser inte Kristdemokraterna att det nu är socialnämndens strategi som ska omarbetas. Vi anser istället att strategin mot våldsbejakande extremism som föreslagits till kommunstyrelsen behöver återremitteras och revideras för att bli mer konkret. Det behövs ett särskilt samverkansorgan mellan skola, polis och socialtjänst, fritidsgårdar och säkerhetspolis för att strukturerat arbeta för att förebygga och bekämpa extremism och vi har riktat skarp kritik mot den föreslagna strategin till kommunstyrelsen då den lämnar frågan obesvarad, om vilka samhällsaktörer staden behöver samverka med för att bekämpa extremism.

Remissammanställning

Ärendet

Bo Sundin (M) poängterar vikten av förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism för att förhindra att unga personer söker sig till extremistiska terrororganisationer. Motionären välkomnar att det skett en bred remittering av socialnämndens förslag till strategi och menar att ett antal punkter bör beaktas i det kommande arbetet med en stadsövergripande strategi.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Fryshuset, Polisregion Stockholm och Säkerhetspolisen.

Säkerhetspolisen har avstått från att svara.

Fryshuset har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 april 2016 har i huvudsak följande lydelse.

En stadsövergripande strategi i form av riktlinjer för stadens arbete mot våldsbejakande extremism är för närvarande under beredning och kommunfullmäktige kan fatta beslut om dessa under maj 2016.

Riktlinjerna syftar till att tydliggöra stadens agerande för att motverka våldsbejakande extremism. Hoten från den våldsbejakande extremismen ställer krav på ökad kunskap, konkreta åtgärder samt en väl utvecklad samordning såväl inom staden som mellan staden och andra berörda aktörer. Stadens agerande ska vara tydligt och våldsbejakande extremism ska alltid bekämpas.

Individer som i Sverige eller i andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars för detta. Öppenhet, arbete mot diskriminering och respekt för demokratins spelregler är värden som i alla lägen ska värnas och vidmakthållas.

Stadsledningskontorets uppfattning är att de punkter som motionären tar upp i stor utsträckning kommer omfattas av de riktlinjer som kommunfullmäktige i maj 2016 har att ta ställning till. Stadsledningskontoret anser att motionen därmed är besvarad.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2015 att hänvisa till arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Johanna Sjö m.fl. (M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Gulan Avci (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Fälldin (C), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Ofelia Namazova (KD), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 december 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av motionen om förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. Som tidigare framfört i nämndens remissyttrande över ”Strategi mot våldsbejakande extremism” (AMN 2015-0198-01.06) och remissyttrande över motion (2015:43) om att ta krafttag mot våldsbejakande extremism (AMN 2015-0202-01.06) anser arbetsmarknadsförvaltningen att frågan om våldsbejakande är komplex och berör många olika aktörer.

Arbetsmarknadsnämnden bedriver verksamheter där frågor om våldsbejakande extremism kan komma att aktualiseras. Det gäller till exempel i det uppsökande arbete som förvaltningen bedriver riktat till unga 16-29 år som står utanför skola och arbetsmarknad. Eftersom detta är relativt nytt för förvaltningens verksamheter vill förvaltningen understryka behovet av såväl tydliga samverkanskanaler som ökad kunskap. Förvaltningen har därför i sitt tidigare yttrande (AMN 2015-0198-01.06) välkomnat en stadsövergripande strategi.

De förslag till beslut som föreslås i motionen att kommunfullmäktige ska besluta om ligger inte direkt inom arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde. Dock anser förvaltningen att arbetsmarknadsnämndens verksamheter kommer att beröras av en framtida stadsövergripande strategi avseende våldsbejakande extremism. Förvaltningen är positiv till ett starkt förebyggande arbete inom staden.

Kommunstyrelsen framhåller i ett tidigare utlåtande att ett Stockholm som håller samman minskar extremismens grogrund och är själva förutsättningen för en stadsövergripande strategi. Det förebyggande arbetet kräver samverkan med civilsamhället men det kräver också samarbete mellan olika delar i staden samt relevanta myndigheter. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att förvaltningen har en viktig roll i detta arbete dels genom att erbjuda stockholmarna möjlighet till utbildning

för att stärka deras ställning på arbetsmarknaden och dels genom arbetsintegrerande insatser inom Jobbtorg Stockholm. Utbildning och sysselsättning är enligt förvaltningen viktiga delar i att skapa ett hållbart och sammanhållet Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av Försvarshögskolans rapport Förebyggande av våldsbejakande extremism på lokal nivå (2015). Enligt rapporten krävs nödvändigtvis inte att nya strukturer och organisationer inrättas på lokal nivå i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Tidigare utredningar pekar på att mycket kan göras inom befintliga strukturer. Vidare framhålls i rapporten att det har funnits en avsaknad av strukturerat arbete inom området. Det är viktigt att samordningsformer och strukturer finns som länkar samman de individuella insatserna genom hela förebyggandekedjan. Det behövs en utarbetad lägesbild och gemensam problembild samt en inventering av existerande, tillgängliga och framtida resurs- och kontaktpersoner.

Arbetsmarknadsnämndens insatser inom utbildning och arbete är viktiga redskap för att reducera utanförskap. Nämndens verksamheter arbetar indirekt för att stärka människors självbild och integrering i arbetslivet och samhället. Förvaltningen anser att detta är hörnstenar i att skapa jämlika förutsättningar och villkor för människors levnadssituation, och som möjliggör på sikt kan motverka extremism. Arbetsmarknadsförvaltningen tror dock att orsakerna till varför en individ väljer att tillhöra en grupp inom våldsbejakande extremism är komplex. Detta stöds av försvarshögskolans rapport "Förebyggande av våldsbejakande extremism på lokal nivå" (2015) där utanförskap och social orättvisa identifieras som en av flera möjliga bakgrundsfaktorer. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism bör inkludera åtgärder som avser reducera skillnader i levnadsvillkor i staden.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 november 2015 att besluta enligt kulturförvaltningens förslag.

Reservation anfördes av Sophia Granswed m.fl. (M), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 oktober 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen svarar nedan på förslag 3 och 5 i motionen.

Förslag 3

I motionen föreslås att kulturnämnden tillsammans med andra nämnder ska "utreda förslag om att stärka stödet till olika organisationer som jobbar mot rekrytering av personer till utländskt baserade terrororganisationer enligt en modell som efter

utvärdering kan tillämpas generellt i staden”.

Kulturförvaltningen bedömer att målen för den föreslagna utredningen inte är anpassade till kulturnämndens verksamhet och stödområden. Förvaltningen menar också att de nuvarande stödsystemen indirekt bidrar till att motverka våldsbejakande extremism genom att de bidrar till öppenhet, kunskapsspridning och inkludering.

Förslag 5

Förslag: ”Kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder vidta åtgärder för utökad samverkan mellan stadens socialtjänst och stadsdelsnämnder samt polisen och säkerhetspolisen.”

Kulturförvaltningen utvecklar rutiner för att tidigt identifiera signaler som kan tyda på att individer eller grupper riskerar att falla offer för radikaliseringsförsök. Det är i det arbetet viktigt att ha en etablerad samverkan med aktörer som bekämpar den våldsbejakande extremismen, som exempelvis stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen och polisen. Den samverkan som motionen tar upp är enligt förvaltningen redan etablerad liksom kanalerna till polismyndigheterna. Det innebär att det finns möjligheter att agera snabbt och samordnat när misstankar uppstår om olaglig rekrytering eller mötesverksamhet.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2015 att hänvisa till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Andrea Ström m.fl. (M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Isabel Smedberg Palmqvist m.fl. (L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Stina Bengtsson (C), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Bo Sundin (M) tar i sin motion upp en aktuell och angelägen fråga om hur staden ska arbeta mot våldsbejakande extremism. Förvaltningen anser att det är viktigt att värna demokratin mot våldsbejakande extremismen i dess olika former. Det pågår ett arbete i staden med den inriktning som motionären efterfrågar.

Förvaltningen menar att grunden för arbetet mot våldsbejakande extremism är att värna det demokratiska samhället. Ett av stadens inriktningsmål under tiden fram till 2018 är ett demokratiskt hållbart Stockholm där arbetet med de mänskliga rättigheterna stärks, diskriminering motverkas och alla invånare garanteras samma rättigheter och möjligheter. Stadsdelsnämnderna är viktiga verktyg i ett långsiktigt

demokratiarbete. Facknämnderna har också ansvar för att medverka i detta arbete.

Vid socialnämndens sammanträde 27 januari 2015 fick socialförvaltningen i uppdrag att utforma en strategi mot våldsbejakande extremism. Socialnämnden beslutade 19 maj 2015 om att för egen del godkänna förvaltningens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism (dnr 3.1.2-182/2015) samt överlämna ärendet till kommunstyrelsen.

Socialförvaltningen har i augusti 2015 tillsatt en samordnare som arbetar mot våldsbejakande extremism inom socialtjänsten. Socialförvaltningen ska bidra till att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar inom socialtjänsten genom utbildningsinsatser, omvärldsbevakning och samarbete med andra aktörer. Utbildningsinsatser under 2016 utformas utifrån den inventering som socialförvaltningen gör under hösten 2015 tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i syfte att kartlägga lokala behov.

Kommunstyrelsen har i juni 2015 skickat socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism på remiss till samtliga stadsdelsnämnder, arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, stadsledningskontoret, Stockholms stadshus AB, Polismyndigheten i Stockholm, Nationella operativa avdelningen (Rikspolisens), Säkerhetspolisen (Säpo), Brottsförebyggande rådet, FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut), Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism, Länsstyrelsen i Stockholms län, EXPO, Exit Fryshuset, Sveriges kvinnolobby, Stockholms läns landsting, Sveriges juridiska råd, Sveriges muslimska råd samt Sveriges kristna råd. Remisstiden gick ut 28 september 2015.

I remitteringsbrevet anges att Stockholms stad under 2015 kommer att besluta om en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism. Ett Stockholm som håller samman minskar extremismens grogrund och är själva förutsättningen för strategin. Strategin ska visa ett gemensamt ställningstagande från det demokratiska samhället mot extrema rörelser.

Vidare anges att socialnämnden har skrivit fram utgångspunkter för socialtjänstens arbete samt anges i remitteringsbrevet ett antal utgångspunkter för det fortsatta arbetet med den stadsövergripande strategin. Dessa är följande.

1. Rekrytering till våldsbejakande extremism ska motarbetas.
2. Kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka i hela staden.
3. Staden ska utveckla samarbetet med polisen.
4. Stöd ska ges för att hoppa av och långvarigt lämna destruktiva miljöer.
5. Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Markus Nordström m.fl. (M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av vice ordförande Lotta Edholm m.fl. (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av John Kåberg (C), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Christian Carlsson (KD), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen konstaterar att en sådan utökad samverkan med socialtjänst, polis och andra relevanta aktörer sker idag genom samverkansgrupper i stadsdelarna. I dokumentet "Stödmaterial för samverkan mellan stadsdelsnämndens verksamheter och skolan" beskrivs denna samverkan. Alla skolor har också tillgång till stödmaterialen "Hot och våld i skolan" samt "Väpnat våld i skolan – hur skolor kan agera om det händer".

Skolan har i läroplanen ett uppdrag att förmedla en demokratisk värdegrund. Under innevarande och kommande år planeras en rad insatser inom värdegrundsområdet. Under 2016 finns ett fortsatt uppdrag till förskola och skola för att stärka kunskaperna inom området värdegrund, normkritik och HBTQ.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till att utreda förslag till samordnade åtgärder för att öka kunskapen om religiös och våldsbejakande extremism i Stockholms skolor. Förvaltningen avser att under våren 2016 gå ut till skolorna med ett erbjudande om kostnadsfria föreläsningar av stiftelsen Expo samt synliggöra stödmaterial och annan information som finns att tillgå hos den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism.

Stadens skolor gör, med stöd av central förvaltning, ett omfattande arbete varje år med att främja likabehandling och kartlägga och motverka diskriminering och trakasserier. Detta arbete tillsammans med innehåll i läroplanen och kurs- och ämnesplaner ger skolans personal och elever stort utrymme för diskussioner om värderingar och ideologier.

Det är av största vikt att skolan tidigt fånga upp signaler från elever som riskerar att fara illa. En indikator kan vara hög skolfrånvaro och låg måluppfyllelse. Sedan våren 2013 bedrivs ett pilotprojekt i samverkan mellan skola och socialtjänst, PPSS. Projektets intention är att stödja elever som har hög skolfrånvaro och låg måluppfyllelse. Målgruppen är elever i åk 7-9. Åtta stadsdelsförvaltningar och 16 skolor är knutna till projektet. En stärkt samverkan mellan skola och socialtjänst innebär för föräldrar och elev att målinriktade insatser mellan skolans elevhälsoteam och socialtjänsten stärks. Årsredovisningar från stadsdelarna visar sammantaget att 150 elever hittills erhållit riktat stöd från PPSS.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Vladan Bošković (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Lars Hultkvist (KD) som instämde i reservation anförd av Lars Jilmstad m.fl. (M).

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Vid sammanträdet den 24 september i år remissbehandlade stadsdelsnämnden socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism. Utöver förslaget hade den ansvariga roteln i Stadshuset, finansroteln, i remissbrevet angett ett antal utgångspunkter för det fortsatta arbetet med strategin. Bland annat betonades att Stockholms stad ska värna det demokratiska samhället. Öppenhet, tolerans och respekt för demokratins spelregler samt allas lika värde ska i alla lägen hävdas. Stadens agerande ska vara tydligt. Våldsbejakande extremism, varhelst den visar sig, ska bekämpas. Individer som i Sverige eller i andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars. Rörelser som stödjer eller bejakar politisk eller religiös våldsbejakande extremism ska veta att staden inte accepterar deras agerande.

Socialnämndens förslag är en delstrategi och ska tillsammans med finansrotelns utgångspunkter ligga till grund för det fortsatta arbetet med att ta fram en stadsövergripande strategi. Förvaltningen anser att de frågeställningar och förslag som tas upp i motionen kan behandlas i det fortsatta arbetet med strategin.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordförande Bo Arkelsten m.fl. (M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Helen Jäderlund Eckardt (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Carina Franke (KD), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Bertil Pelland (C) som instämde i reservation anförd av Bo Arkelsten m.fl. (M).

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden har 2015-09-24 behandlat en remiss från kommunstyrelsen gällande "Socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism". Till remissen var ett missiv från kommunstyrelsen bifogat. I kommunstyrelsens direktiv förtydligades att stadens agerande ska vara tydligt och våldsbejakande extremism ska bekämpas. Individer som i Sverige eller andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars för dessa. Rörelser som stödjer eller bejakar politiska eller religiös våldsbejakande extremism ska veta att staden inte accepterar deras agerande.

Socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism utgör en delstrategi i den stadsövergripande strategin mot våldsbejakande extremism som Stockholms stad ska besluta om under 2015.

Förvaltningen anser att det är av stor betydelse att en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism är tydlig när det gäller målgrupper och ansvar mellan staden centralt, stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar.

De frågor som tas upp i motionen bör beaktas i arbetet med att ta fram den stadsövergripande strategin mot våldsbejakande extremism.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2015 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Petra Gardos Ek m.fl. (M) som ansåg att stadsdelsnämnden skulle ha beslutat att bifalla motionen.

Reservation anfördes av Maria Karlman Noleryd (L), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 november

2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser en nytta av att utveckla metoder och arbetssätt för såväl hantering av akuta situationer som kan uppstå med anledning av våldsbejakande extremism, men även kunskap om hur ett mer långsiktigt förebyggande arbete kan bedrivas.

Förvaltningen anser därför att det är positivt att en stadsövergripande strategi tas fram som kan förtydliga hur förvaltningens ska arbeta med frågan.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2015 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Benjamin Dousa m.fl. (M), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Sofia Tahko (KD) som instämde i reservation anförd av vice ordföranden Benjamin Dousa m.fl. (M).

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 december 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären föreslår bland annat att socialnämnden och stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta ska stärka stödet till olika organisationer som jobbar mot rekrytering av personer till extremistiska rörelser.

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som främjar och uppmanar till våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Begreppet våldsbejakande extremism kan t.ex. avse s.k. vit maktmiljö, den vänsterextremistiska autonoma miljön och den islamistiska extremistmiljön. Frågan om islamistiska extremistmiljöer är den mest dominerande i stadsdelsområdet.

Förvaltningen bedriver ett långsiktigt förebyggande arbete som innebär att skapa kontakt med ungdomar som riskerar att ansluta sig till våldsbejakande extremism. Detta förebyggande arbete genomförs av bl.a. fritidsledare på åtta möteplatser för ungdomar, fältassistenter, medborgarvårdare och ungdomsvårdare. Kontaktytor är också feriearbeten och en omfattande lovverksamhet. I det förebyggande arbetet samverkar förvaltningen med bland andra skola, polis och religiösa samfund. Förvaltningen har även format en arbetsgrupp, vars uppdrag bl.a. är att utveckla samverkan även med andra organisationer som verkar mot våldbejakande extremism, däribland rekrytering till våldsbejakande rörelser utomlands. Under året har arbetsgruppen härutöver ägnat sig åt kompetensutveckling, utbildningsinsatser för förvaltningens medarbetare och andra nätverksskapande insatser. Nästa steg för arbetsgruppen är att formulera en lokal

handlingsplan för förvaltningens arbete mot våldsbejakande extremism. Förvaltningen samverkar även med samordnaren inom socialförvaltningen som ska samordna stadens arbete mot våldsbejakande extremism.

Förvaltningen är positivt inställd till samverkan mellan fackförvaltningar, stadsdels-förvaltningar och andra myndigheter, men det är samtidigt angeläget att frågor om våldsbejakande extremism samordnas centralt i staden.

I sammanhanget får nämnas att staden under nästa år planerar att besluta om en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Ole-Jörgen Persson m.fl. (M) och Bengt Porseby (L), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 oktober 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Flertalet av Bo Sundins förslag i motionen finns med i förslaget till strategi från Socialnämnden och Kommunstyrelsen.

Det är främst på två områden som motionen föreslår aktiviteter som inte finns med i strategin från Socialnämnden och Kommunstyrelsen. Detta gäller uppvaktning av regeringen med förslag om att utreda möjligheten att frånta pass från personer som misstänks planera krigsresa samt att utreda förslag på att stärka stödet till olika organisationer som jobbar mot rekrytering av personer till utländskt baserade terrororganisationer.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har beviljat två föreningar, Islamska Förbundet i Järva och Islamska kultur Center i Rinkeby, ekonomiskt stöd under 2015 till stöd för arbete mot radikaliserings. Båda förningarna genomför utbildningssatsningar riktade till ungdomar och föräldrar under hösten 2015. Det är ännu för tidigt att bedöma resultatet av detta stöd. Förvaltningen kommer att göra en uppföljning och utvärdering som underställs stadsdelsnämnden.

Om det blir aktuellt att staden ska utreda förslag på hur stödet till olika organisationer som jobbar mot rekrytering av personer till utländskt baserade terrororganisationer ska utformas bedömer förvaltningen att det är lämpligt att Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning medverkar i den sådana utredning.

Polisregion Stockholm

Polisregion Stockholms yttrande daterat den 23 december 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Polisregion Stockholm har i remiss erbjudits att lämna synpunkter på "Motion (2015:46) om förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism". Polisregion Stockholm tar ställning till Nya Moderatemas sex förslag.

1. Polisregion Stockholm ser positivt på att staden vidtar förebyggande åtgärder i syfte att förhindra nyrekrytering till våldsbejakande extremism samt att avradikalisera personer för att få dem att lämna extrema grupper och terrororganisationer. Huruvida Stockholms stads strategi mot våldsbejakande extremism ska revideras har polisregionen ingen åsikt om då denna fråga framstår som en intern fråga för Stockholm stad.

2. Polisregion Stockholm ser positivt på möjligheten att olika förebyggande lagstiftningar som syftar till att förhindra personer att delta i krigsresor bereds och prövas.

3. Polisregion Stockholm är positivt till att stärka stödet till organisationer som arbetar mot rekrytering av personer till utländskt baserade terrororganisationer. Huruvida kommunala skattemedel ska omfördelas har polisregionen ingen åsikt om då denna fråga framstår som en intern fråga för Stockholm stad.

4. Att inhämta kunskap och goda exempel bedömer Polisregion Stockholm som värdefullt. Frågan om Kommunstyrelsen ska ges detta uppdrag har polisregionen ingen åsikt om då denna fråga framstår som en intern fråga för Stockholm stad.

5. Polisregion Stockholm ser positivt på att fördjupa samverkan, avseende förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism med socialtjänst, stadsdelsnämnder och säkerhetspolisen. En stor del av denna ambitionshöjning kan komma att ske inom ramen för det pågående arbetet med att revidera samverkansöverenskommelser mellan polisen och kommun/stadsdelarna.

6. Polisregion Stockholm ser det som positivt att staden vidtar åtgärder för att höja kunskaperna hos en rad nyckelaktörer, bland annat skol- och fritidspersonal som dagligen har kontakt med ungdomar, om religiös- och våldsbejakande extremism. Det är viktigt att tidiga individuella insatser vidtas i syfte att hjälpa, förebygga radikaliserings och rekrytering till våldsbejakande extremism.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Johanna Sjö m.fl. (M) enligt följande.

Förslag till beslut

1. att tillstyrka motionen
2. därutöver anföra

Vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd.

Det finns många tänkbara orsaker till att en människa radikaliseras – det kan handla om en känsla av svek och hot mot hela den grupp man känner att man tillhör, det kan handla om en längtan efter en annan tillvaro, det kan också handla om ett finna ett mål, en mening, ett brödraskap och en gemenskap i något långt större än det egna. Upplevd social orättvisa kan säkert vara en del, men den senaste forskningen visar att det oftare handlar om övertygelse och delaktighet. Därför måste insatserna mot våldsamt extremism handla om andra saker än att utjämna skillnader, de måste handla om att det ska gå att skapa mening, finna hopp och syfte i tillvaron utan våld eller andra skadliga handlingar.

Stockholms stad behöver förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism för att förhindra att människor söker sig till extremistiska terrororganisationer. Samtidigt ska det finnas tydliga konsekvenser för de personer som begår allvarliga övergrepp på oskyldiga människor och brott mot mänskligheten. Vi ser att allt fler unga personer i Stockholm rekryteras av olika våldsbejakande grupperingar och det är en fråga som vi måste ta på allvar genom att börja använda effektivare verktyg för att förhindra att människor ansluter sig till dessa grupper.

Reservation anfördes av Gulan Avci (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är en prioriterad uppgift för varje demokratiskt samhälle. Just nu pågår ett arbete med att ta fram en stadsövergripande strategi för arbetet mot extremism. Liberalerna följer det arbetet noga och anser att motionen tar upp flera punkter som är relevanta i det arbetet, bland annat vad gäller förebyggande åtgärder, att lära sig av goda exempel och vikten av samverkan mellan olika verksamheter i staden.

Det är avgörande att strategin undviker tidigare begångna misstag och ger ett handfast och vetenskapligt underbyggt underlag för stadsdelarnas, facknämndernas

och bolagens arbete mot våldsbejakande extremism. Ett förebyggande arbete måste kombineras med rättsvårdande insatser för att gripa och lagföra människor som begår våldsamma handlingar. De som möter invånare i riskzonen för radikaliserings måste veta vad man ska titta efter och hur man ska agera om man märker att någon håller på att hamna i en radikal miljö.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Fälldin (C) enligt följande.

I ljuset av en del terroråd och extremistiska våldshandlingar som i närtid begåtts såväl i Sverige och Europa som i vår omvärld är det uppenbart att arbetet mot våldsbejakande extremism är oerhört angeläget.

Som jag påpekade i ett särskilt uttalande när nämnden behandlade sitt yttrande över remissen ”Strategi mot våldsbejakande extremism” den 22 september, så finns goda skäl att föra samtal över blockgränserna i dessa frågor då en sådan här strategi kräver långsiktighet. Det arbete som staden utför i syfte att hindra våldsbejakande extremism behöver kunna bedrivas oavsett om det är en Socialdemokratiskt ledd majoritet eller en Alliansmajoritet i Stadshuset. Och för att detta ska kunna bli verklighet krävs en grundläggande revidering av strategin.

En revidering av strategin är nu påbörjad. Stockholms stad befinner dock i vad som kan betecknas som limbo mellan två strategier för att hantera dessa frågor – varav en inte är ämnad att bestå, och en annan är under utarbetande. Att så är fallet är beklagligt, men det finns emellertid skäl att hysa förhoppningar om att en slutgiltig och långsiktig strategi ska kunna komma på plats under förutsättning att majoriteten står fast vid ambitionen att nå en bred uppgörelse i frågan.

Flera av de synpunkter som motionären lyfter är naturliga komponenter i ett effektivt arbete för att förebygga extremism och radikaliserings. Att staden på bästa möjliga sätt stöttar civilsamhället i arbetet för att motverka radikaliserings och extremism är en given del i en kommande strategi mot våldsbejakande extremism. Att ta lärdom av goda exempel likaså. Goda och utarbetade kontakter mellan staden och de rättsvårdande myndigheterna är också viktiga och självklara delar. Och det är självfallet viktigt att öka kunskaperna om de här frågorna inom skolan.

Skolan har en viktig roll att spela. Dels när det kommer till att uppmärksamma tendenser till att unga människor är på väg att radikaliserars, men också när det kommer till kunskapsspridningen. En tredje mycket viktig roll som skolan har att spela är också att uppmuntra till dialog och diskussion gällande värderingsfrågor.

Det råder en bred enighet i svensk politik om behovet av att finna lämpliga metoder för att förhindra att svenska medborgare gör sig skyldiga till terroråd och krigsbrott såväl inom som utanför Sveriges gränser. Av den anledningen har de flesta av riksdagens partier under en tid deltagit i en bred dialog kring dessa frågor. Bland de förslag som diskuterats återfinns också frågan om att finna metoder för att förhindra så kallade terrorresor. I den överenskommelse som nåddes mellan regeringen och Alliansen så sent som den 10 december finns också dessa frågor med som en del. Och

en utredning kring terrorresor pågår sedan tidigare. Det är viktigt att en lagstiftning på detta område har stöd i folkrätten, och stiftas i enlighet med rättsstatens principer samt med respekt för grundläggande mänskliga och demokratiska rättigheter. Att göra den svåra avvägningen mellan behovet av en skärpt lagstiftning och grundläggande fri- och rättigheter är i första hand en fråga för regering och riksdag. I dagsläget finns därmed inte skäl för staden att ta ställning till exakt på vilket sätt lagen bör utformas så länge den uppfyller syftet och vilar på nämnda principer.

Ersättaryttrande gjordes av Ofelia Namazova (KD) enligt följande.

Vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd.

Det finns många tänkbara orsaker till att en människa radikaliserar – det kan handla om en känsla av svek och hot mot hela den grupp man känner att man tillhör, det kan handla om en längtan efter en annan tillvaro, det kan också handla om ett finna ett mål, en mening, ett brödraskap och en gemenskap i något långt större än det egna. Upplevd social orättvisa kan säkert vara en del, men den senaste forskningen visar att det oftare handlar om övertygelse och delaktighet. Därför måste insatserna mot våldsam extremism handla om andra saker än att utjämna skillnader, de måste handla om att det ska gå att skapa mening, finna hopp och syfte i tillvaron utan våld eller andra skadliga handlingar.

Stockholms stad behöver förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism för att förhindra att människor söker sig till extremistiska terrororganisationer. Samtidigt ska det finnas tydliga konsekvenser för de personer som begår allvarliga övergrepp på oskyldiga människor och brott mot mänskligheten. Vi ser att allt fler unga personer i Stockholm rekryteras av olika våldsbejakande grupperingar och det är en fråga som vi måste ta på allvar genom att börja använda effektivare verktyg för att förhindra att människor ansluter sig till dessa grupper.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Sophia Granswed m.fl. (M) enligt följande.

- att tillstyrka motionen
- att därutöver anföras

Vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd, oavsett om det är religiösa eller våldsbejakande grupperingar.

Stockholms stad behöver förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism för att förhindra att människor söker sig till extremistiska terrororganisationer. Samtidigt ska det finnas tydliga konsekvenser för de personer som begår allvarliga övergrepp på oskyldiga människor och brott mot mänskligheten. Vi ser att allt fler unga personer i Stockholm rekryteras av olika våldsbejakande grupperingar och det är en fråga som vi

måste ta på allvar genom att börja använda effektivare verktyg för att förhindra att människor ansluter sig till dessa grupper.

Kulturnämnden har ett viktigt uppdrag genom att främja demokrati och yttrandefrihet, ett uppdrag som nämnden tar på stort allvar. Som ett led i detta arbete är det också viktigt att stävja verksamheter som syftar till att rekrytera personer till såväl utländskt baserade terroristorganisationer som till nationella våldbejakande grupperingar. Då kulturnämnden stödjer föreningsverksamheter och tillhandahåller lokaler för många sammankomster, är det också viktigt att säkerställa att stadens resurser inte går till att stötta den typen av rekryteringsverksamheter. Snarare bör kulturnämnden tillsammans med andra berörda nämnder och förvaltningar arbeta för att istället stärka stödet till de föreningar som arbetar förebyggande mot våldsbejakande grupper i syfte att förhindra rekryteringar.

Socialnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Andrea Ström m.fl. (M) enligt följande.

1. Att bifalla motionen
2. därutöver anföra

Stockholms stad behöver förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism för att förhindra att människor söker sig till extremistiska terrororganisationer. Samtidigt ska det finnas tydliga konsekvenser för de personer som begår allvarliga övergrepp på oskyldiga människor och brott mot mänskligheten. Vi ser att allt fler unga personer i Stockholm rekryteras av olika våldsbejakande grupperingar och det är en fråga som vi måste ta på allvar genom att börja använda effektivare verktyg för att förhindra att människor ansluter sig till dessa grupper.

Majoriteten presenterade så sent som i våras en strategi mot våldsbejakande extremism, ett ärende som varken uppfyllde beredningskraven eller gav konkreta svar på de utmaningarna som Stockholm står inför. En strategi mot våldsbejakande extremism lyser fortfarande idag med sin frånvaro. Vi behöver konkreta förslag om hur vi ska hantera radikaliseringen för vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd.

Reservation anfördes av Isabel Smedberg Palmqvist m.fl. (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är en prioriterad uppgift för varje demokratiskt samhälle. Just nu pågår ett arbete med att ta fram en stadsövergripande strategi för arbetet mot extremism. Liberalerna följer det arbetet noga och anser att motionen tar upp flera punkter som är relevanta i det arbetet, bland annat vad gäller förebyggande

åtgärder, att lära sig av goda exempel och vikten av samverkan mellan olika verksamheter i staden.

Det är avgörande att strategin undviker tidigare begångna misstag och ger ett handfast och vetenskapligt underbyggt underlag för stadsdelarnas, facknämndernas och bolagens arbete mot våldsbejakande extremism. Ett förebyggande arbete måste kombineras med rättsvårdande insatser för att gripa och lagföra människor som begår våldsamma handlingar. De som möter invånare i riskzonen för radikaliserings måste veta vad man ska titta efter och hur man ska agera om man märker att någon håller på att hamna i en radikal miljö.

Ersättningsutredning gjordes av Stina Bengtsson (C) enligt följande.

I ljuset av en del terrordåd och extremistiska våldshandlingar som i närtid begåtts såväl i Sverige och Europa som i vår omvärld är det uppenbart att arbetet mot våldsbejakande extremism är oerhört angeläget.

Det finns goda skäl att föra samtal över blockgränserna i dessa frågor då en sådan här strategi kräver långsiktighet. Det arbete som staden utför i syfte att hindra våldsbejakande extremism behöver kunna bedrivas oavsett om det är en socialdemokratiskt ledd majoritet eller en alliansmajoritet i Stadshuset. Och för att detta ska kunna bli verklighet krävs en grundläggande revidering av strategin.

En revidering av strategin är nu påbörjad. Stockholms stad befinner sig dock i vad som kan betecknas som limbo mellan två strategier för att hantera dessa frågor – varav en inte är ämnad att bestå, och en annan är under utarbetande. Att så är fallet är beklagligt, men det finns emellertid skäl att hysa förhoppningar om att en slutgiltig och långsiktig strategi ska kunna komma på plats under förutsättning att majoriteten står fast vid ambitionen att nå en bred uppgörelse i frågan.

Flera av de synpunkter som motionären lyfter är naturliga komponenter i ett effektivt arbete för att förebygga extremism och radikaliserings. Att staden på bästa möjliga sätt stöttar civilsamhället i arbetet för att motverka radikaliserings och extremism är en given del i en kommande strategi mot våldsbejakande extremism. Att ta lärdom av goda exempel likaså. Goda och utarbetade kontakter mellan staden och de rättsvårdande myndigheterna är också viktiga och självklara delar. Och det är självfallet viktigt att öka kunskaperna om de här frågorna inom skolan.

Skolan har en viktig roll att spela. Dels när det kommer till att uppmärksamma tendenser till att unga människor är på väg att radikaliserars, men också när det kommer till kunskapsspridningen. En tredje mycket viktig roll som skolan har att spela är också att uppmuntra till dialog och diskussion gällande värderingsfrågor.

Det råder en bred enighet i svensk politik om behovet av att finna lämpliga metoder för att förhindra att svenska medborgare gör sig skyldiga till terrordåd och krigsbrott såväl inom som utanför Sveriges gränser. Av den anledningen har de flesta av riksdagens partier under en tid deltagit i en bred dialog kring dessa frågor. Bland de förslag som diskuterats återfinns också frågan om att finna metoder för att förhindra så kallade terrorresor. I den överenskommelse som nåddes mellan regeringen och

Alliansen så sent som den 10 december finns också dessa frågor med som en del. Och en utredning kring terrorresor pågår sedan tidigare. Det är viktigt att en lagstiftning på detta område har stöd i folkrätten, och stiftas i enlighet med rättsstatens principer samt med respekt för grundläggande mänskliga och demokratiska rättigheter. Att göra den svåra avvägningen mellan behovet av en skärpt lagstiftning och grundläggande fri- och rättigheter är i första hand en fråga för regering och riksdag. I dagsläget finns därmed inte skäl för staden att ta ställning till exakt på vilket sätt lagen bör utformas så länge den uppfyller syftet och vilar på nämnda principer.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Markus Nordström m.fl. (M) enligt följande.

1. att tillstyrka motionen.
2. attdäruöver anföra:

Vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd, oavsett om det är religiösa grupperingar eller våldsbejakande.

Stockholms stad behöver förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism för att förhindra att människor söker sig till extremistiska terrororganisationer. Samtidigt ska det finnas tydliga konsekvenser för de personer som begår allvarliga övergrepp på oskyldiga människor och brott mot mänskligheten. Vi ser att allt fler unga personer i Stockholm rekryteras av olika våldsbejakande grupperingar och det är en fråga som vi måste ta på allvar genom att börja använda effektivare verktyg för att förhindra att människor ansluter sig till dessa grupper.

Att då göra som den rödgrönrosa majoriteten och enbart hänvisa till att grund- och gymnasieskolan redan har i uppdrag att förmedla en demokratisk värdegrund, normkritik och HBTQ-kompetens som en lösning på de utmaningar vi står inför är direkt provocerande för att inte säga okunnigt.

Utbildningsnämnden har ett viktigt uppdrag genom att främja demokratiska värden till stadens elever, ett uppdrag som nämnden tar på stort allvar. Som ett led i detta arbete är det också viktigt att stävja verksamheter som syftar till att rekrytera personer till såväl utländskt baserade terroristorganisationer som till nationella våldbejakande grupperingar. Då utbildningsnämnden träffar många unga så är det viktigt att personalen har rätt kompetens och enkelt kan identifiera riskfaktorer och sätta in insatser i tid.

Reservation anfördes av vice ordförande Lotta Edholm m.fl. (L) enligt följande.

att som svar på remissen anföra följande:

Arbetet mot våldsbejakande extremism är en prioriterad uppgift för varje demokratiskt samhälle. Just nu pågår ett arbete med att ta fram en stadsövergripande strategi för arbetet mot extremism. Liberalerna följer det arbetet noga och anser att motionen tar upp flera punkter som är relevanta i det arbetet, bland annat vad gäller förebyggande

åtgärder, att lära sig av goda exempel och vikten av samverkan mellan olika verksamheter i staden.

Det är avgörande att strategin undviker tidigare begångna misstag och ger ett handfast och vetenskapligt underbyggt underlag för stadsdelarnas, facknämndernas och bolagens arbete mot våldsbejakande extremism. Ett förebyggande arbete måste kombineras med rättsvårdande insatser för att gripa och lagföra människor som begår våldsamma handlingar. De som möter invånare i riskzonen för radikaliserings måste veta vad man ska titta efter och hur man ska agera om man märker att någon håller på att hamna i en radikal miljö.

Ersättaryttrande gjordes av John Kåberg (C) enligt följande.

I ljuset av en del terroråd och extremistiska våldshandlingar som i närtid begåtts såväl i Sverige och Europa som i vår omvärld är det uppenbart att arbetet mot våldsbejakande extremism är oerhört angeläget. Det är beklagligt att Stockholms stad ännu befinner sig i något som kan betecknas som limbo mellan två strategier för att hantera dessa frågor – varav en inte är ämnad att bestå, och en annan är under utarbetande. Emellertid finns skäl att hysa förhoppningar om att en slutgiltig och långsiktig strategi ändå ska kunna komma på plats under förutsättning att majoriteten står fast vid ambitionen att nå en bred uppgörelse i frågan.

I frågor som rör våldsbejakande extremism är det viktigt att staden har en sammanhållen strategi, som också erkänner och ser att olika former av extremism yttrar sig olika och behöver bemötas på delvis olika sätt. Detta synsätt behöver finnas med i den långsiktiga strategin.

Med detta sagt finns det, kopplat till integrationen, också skäl att fästa avseende vid den nya politik som regeringen aviserat. Just nu diskuteras långtgående förslag på riksplanet som i förlängningen riskerar att försvåra stadens arbete mot våldsbejakande extremism. När nu regler införs som försvårar familjeåterförening och ökar ovissheten för dem som sökt en fristad i Sverige, är det sannolikt också så att känslan av hopplöshet och utanförskap kan spridas och bli mer påtaglig för många av dessa människor. Vilka konsekvenser detta i slutändan kommer att få när det gäller risken för radikaliserings är svårt att i detalj uttala sig om. Men det finns goda skäl att djupare analysera detta för att undvika växande problem på längre sikt.

Sammanfattningsvis är en långsiktig hållbar strategi mot våldsbejakande extremism något som bör välkomnas. För att en sådan ska hålla över tid är det viktigt att den kan förankras genom en bred politisk uppgörelse. Och det är viktigt att denna strategi inte enbart fokuserar på delar av den komplexa problematik som utgör grogrunden för våldsbejakande extremism.

Ersättaryttrande gjordes av Christian Carlsson (KD) enligt följande.

Om jag hade tjänstgjort skulle jag ha anslutit mig till Moderaternas förslag till beslut i ärendet och därutöver anfört följande:

Kristdemokraterna välkomnar motionen om förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism från Bo Sundin (m). Utbildningsförvaltningen bör ges i uppdrag att utreda

förslag på samordnade åtgärder för att öka kunskaperna om religiös- och våldsbejakande extremism i Stockholms skolor.

Rektorer, lärare och skolledare måste få veta hur propagandan sprids, hur man upptäcker att en elev riskerar att radikaliseras samt vilka åtgärder som ska vidtas om oacceptabla förhållningssätt gentemot våldsbejakande islamistisk extremism upptäcks. Här finns stora kunskapsluckor, då denna form av extremism är ett relativt nytt fenomen för många skolor i Sverige.

Kristdemokraterna har en längre tid förordat att Stockholm ska utarbeta en strategi mot våldsbejakande islamistisk extremism. Vi har också presenterat en rad konkreta förslag. Vi vill särskilt betona vikten av att inrätta en länsövergripande exit-verksamhet. Detta arbete skulle kunna bedrivas på ett liknande sätt som Fryshusets exit-verksamhet för personer som är verksamma inom nazistiska grupper. Genom denna typ av arbetssätt kan vi bidra till att fler personer lämnar våldsbejakande organisationer och miljöer.

Erik Slottner (KD) visade också en framsynhet när han redan i april motionerade om det som nu håller på att bli verklighet. Det är ett bra förslag att ta efter Århusmodellen som bygger på kunskapsdrivna lokala nav för att optimera resurser och stärka det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Det blev offentligt den 30 november att Stockholm är en av de fyra städer i Sverige som kommer att starta denna verksamhet.

Stockholms stad kan genom ett strategiskt och långsiktigt arbete bidra till att färre personer ansluter sig till extrema miljöer och det är därför hög tid att Stockholms stad agerar kraftfullt för att hindra rekrytering av ytterligare extremister.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (M) enligt följande.

3. Nämnden rekommenderar kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att tillstyrka motionen.

4. Nämnden anför därutöver följande.

Vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd, oavsett om det är religiösa grupperingar eller våldsbejakande

Stockholms stad behöver förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism för att förhindra att människor söker sig till extremistiska terrororganisationer. Samtidigt ska det finnas tydliga konsekvenser för de personer som begår allvarliga övergrepp på oskyldiga människor och brott mot mänskligheten. Vi ser att allt fler unga personer i Stockholm rekryteras av olika våldsbejakande grupperingar och det är en fråga som vi måste ta på allvar genom att börja använda effektivare verktyg för att förhindra att människor ansluter sig till dessa grupper.

Stadsdelsnämnden har ett viktigt uppdrag genom att främja demokrati och yttrandefrihet, ett uppdrag som nämnden tar på stort allvar. Som ett led i detta arbete är det också viktigt att stävja verksamheter som syftar till att rekrytera personer till såväl utländskt baserade terroristorganisationer som till nationella våldsbejakande

grupperingar. Då stadsdelsnämnden stödjer föreningsverksamheter är det också viktigt att säkerställa att stadens resurser inte går till att stötta den typen av rekryteringsverksamheter. Snarare bör stadsdelsnämnden tillsammans med andra berörda nämnder och förvaltningar arbeta för att istället stärka stödet till de föreningar som arbetar förebyggande mot denna grupp i syfte att förhindra rekryteringar.

Reservation anfördes av Vladan Bošković (L) enligt följande.

1. Nämnden rekommenderar kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Nämnden anför därutöver följande.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är en prioriterad uppgift för varje demokratiskt samhälle. Just nu pågår ett arbete med att ta fram en stadsövergripande strategi för arbetet mot extremism. Liberalerna följer det arbetet noga och anser att motionen tar upp flera punkter som är relevanta i det arbetet, bland annat vad gäller förebyggande åtgärder, att lära sig av goda exempel och vikten av samverkan mellan olika verksamheter i staden.

Det är avgörande att strategin undviker tidigare begångna misstag och ger ett handfast och vetenskapligt underbyggt underlag för stadsdelarnas, facknämndernas och bolagens arbete mot våldsbejakande extremism. Ett förebyggande arbete måste kombineras med rättsvårdande insatser för att gripa och lagföra människor som begår våldsamma handlingar. De som möter invånare i riskzonen för radikaliserings måste veta vad man ska titta efter och hur man ska agera om man märker att någon håller på att hamna i en radikal miljö.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Bo Arkelsten m.fl. (M) enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra

Vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd, oavsett om det är religiösa grupperingar eller våldsbejakande

Stockholms stad behöver förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism för att förhindra att människor söker sig till extremistiska terrororganisationer. Samtidigt ska det finnas tydliga konsekvenser för de personer som begår allvarliga övergrepp på oskyldiga människor och brott mot mänskligheten.

Vi ser att allt fler unga personer i Stockholm rekryteras av olika våldsbejakande grupperingar och det är en fråga som vi måste ta på allvar genom att börja använda effektivare verktyg för att förhindra att människor ansluter sig till dessa grupper.

Stadsdelsnämnden har ett viktigt uppdrag genom att främja demokrati och yttrandefrihet, ett uppdrag som nämnden tar på stort allvar. Som ett led i detta arbete är det också viktigt att stävja verksamheter som syftar till att rekrytera personer till såväl utländskt baserade terroristorganisationer som till nationella våldbejakande grupperingar. Då stadsdelsnämnden stödjer föreningsverksamheter är det också viktigt att säkerställa att stadens resurser inte går till att stötta den typen av rekryteringsverksamheter. Snarare bör stadsdelsnämnden tillsammans med andra berörda nämnder och förvaltningar arbeta för att istället stärka stödet till de föreningar som arbetar förebyggande mot denna grupp i syfte att förhindra rekryteringar.”

Reservation anfördes av Helen Jäderlund Eckardt (L) enligt följande.

Förslag till beslut

Att som svar på remissen anföras följande.

Arbetet mot våldsbekämpande extremism är en prioriterad uppgift för varje demokratiskt samhälle. Just nu pågår ett arbete med att ta fram en stadsövergripande strategi för arbetet mot extremism. Liberalerna följer det arbetet noga och anser att motionen tar upp flera punkter som är relevanta i det arbetet, bland annat vad gäller förebyggande åtgärder, att lära sig av goda exempel och vikten av samverkan mellan olika verksamheter i staden.

Det är avgörande att strategin undviker tidigare begångna misstag och ger ett handfast och vetenskapligt underbyggt underlag för stadsdelarnas, facknämndernas och bolagens arbete mot våldsbekämpande extremism. Ett förebyggande arbete måste kombineras med rättsvårdande insatser för att gripa och lagföra människor som begår våldsamma handlingar. De som möter invånare i riskzonen för radikaliserings måste veta vad man ska titta efter och hur man ska agera om man märker att någon håller på att hamna i en radikal miljö.

Ersätтарыttrande gjordes av Carina Franke (KD) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag anslutit mig till Moderaternas förslag till beslut i ärendet och därutöver anförde följande:

Kristdemokraterna vill betona vikten av att inrätta en länsövergripande exit-verksamhet för islamiska extremister. Detta arbete skulle kunna bedrivas på ett liknande sätt som Fryshuset exit-verksamhet för personer som är verksamma inom nazistiska grupper. Genom denna typ av arbetsrätt kan vi bidra till att fler personer lämnar våldsbekämpande organisationer och miljöer.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Maria Karlman Noleryd (L) enligt följande.

Bifall förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra följande;

Arbetet mot våldsbejakande extremism är en prioriterad uppgift för varje demokratiskt samhälle. Just nu pågår ett arbete med att ta fram en stadsövergripande strategi för arbetet mot extremism. Liberalerna följer det arbetet noga och anser att motionen tar upp flera punkter som är relevanta i det arbetet, bland annat vad gäller förebyggande åtgärder, att lära sig av goda exempel och vikten av samverkan mellan olika verksamheter i staden.

Det är avgörande att strategin undviker tidigare begångna misstag och ger ett handfast och vetenskapligt underbyggt underlag för stadsdelarnas, facknämndernas och bolagens arbete mot våldsbejakande extremism. Ett förebyggande arbete måste kombineras med rättsvårdande insatser för att gripa och lagföra människor som begår våldsamma handlingar. De som möter invånare i riskzonen för radikaliserings måste veta vad man ska titta efter och hur man ska agera om man märker att någon håller på att hamna i en radikal miljö.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Benjamin Dousa m.fl. (M) enligt följande.

1. Stadsdelsförvaltningens förslag till beslut avslås.
2. Texten nedan utgör svar på remissen.
3. Omedelbar justering.

Förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism

Vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd, oavsett om det är religiösa grupperingar eller våldsbejakande Stockholms stad behöver förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism för att förhindra att människor söker sig till extremistiska terrororganisationer. Samtidigt ska det finnas tydliga konsekvenser för de personer som begår allvarliga övergrepp på oskyldiga människor och brott mot mänskligheten. Vi ser att allt fler unga personer i Stockholm rekryteras av olika våldsbejakande grupperingar och det är en fråga som vi måste ta på allvar genom att börja använda effektivare verktyg för att förhindra att människor ansluter sig till dessa grupper.

Stadsdelsnämnden har ett viktigt uppdrag genom att främja demokrati och yttrandefrihet, ett uppdrag som nämnden tar på stort allvar. Som ett led i detta arbete är det också viktigt att stävja verksamheter som syftar till att rekrytera personer till såväl utländskt baserade terroristorganisationer som till nationella våldsbejakande grupperingar. Då stadsdelsnämnden stödjer föreningsverksamheter är det också viktigt att säkerställa att stadens resurser inte går till att stötta den typen av rekryteringsverksamheter. Snarare bör stadsdelsnämnden tillsammans med andra berörda nämnder och förvaltningar arbeta för att istället stärka stödet till de föreningar som arbetar förebyggande mot denna grupp i syfte att förhindra rekryteringar.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Ole-Jörgen Persson m.fl. (M) och Bengt Porseby (L) enligt följande.

att tillstyrka motionen
därutöver anföra

Vi kan aldrig acceptera att människor värvas till extrema grupper som begår vålds- och terrordåd, oavsett om det är religiösa grupperingar eller våldsbejakande

Stockholms stad behöver förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism för att förhindra att människor söker sig till extremistiska terrororganisationer. Samtidigt ska det finnas tydliga konsekvenser för de personer som begår allvarliga övergrepp på oskyldiga människor och brott mot mänskligheten. Vi ser att allt fler unga personer i Stockholm rekryteras av olika våldsbejakande grupperingar och det är en fråga som vi måste ta på allvar genom att börja använda effektivare verktyg för att förhindra att människor ansluter sig till dessa grupper.

Stadsdelsnämnden har ett viktigt uppdrag genom att främja demokrati och yttrandefrihet, ett uppdrag som nämnden tar på stort allvar. Som ett led i detta arbete är det också viktigt att stävja verksamheter som syftar till att rekrytera personer till såväl utländskt baserade terroristorganisationer som till nationella våldbejakande grupperingar. Då stadsdelsnämnden stödjer föreningsverksamheter är det också viktigt att säkerställa att stadens resurser inte går till att stötta den typen av rekryteringsverksamheter. Snarare bör stadsdelsnämnden tillsammans med andra berörda nämnder och förvaltningar arbeta för att istället stärka stödet till de föreningar som arbetar förebyggande mot denna grupp i syfte att förhindra rekryteringar”.